

D3.1

E-BOOK: ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Δεκέμβριος 2025

Αναφορά έργου: 101185240

Co-funded by
the European Union

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά του/των συγγραφέα/συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.

Ακρωνύμιο: THEO

Τίτλος: THEO – Exercise THERapy assistant dOgs

Πρόγραμμα: ERASMUS-SPORT-2024

Συμφωνία Επιχορήγησης: 101185240

Συνεργασία

Επικεφαλής Εταίρος:

1. **ESCUELA ESPAÑOLA DE SALVAMENTO Y DETECCION CON PERROS (ESDP)** PIC 905278691, established in AVDA. PORTUGAL 54, MEJORADA DEL CAMPO 28840, Spain,

Εταίροι:

1. INONU UNIVERSITESI (INU), PIC 988666002, με έδρα στην ELAZIG YOLU 15 KM, Malatya 44280, Τουρκία,
2. MUNICIPIO DE LOUSADA (LOUSADA), PIC 946875783, με έδρα στην PRACA DR FRANCISCO SA CARNEIRO, SILVARES LOUSADA 4620-695, Πορτογαλία,
3. ΚΥΤΤΑΡΟ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΝ ΑΝΑΖΙΤΙΣΕΟΝ ΝΕΟΝ (Κ.Ε.Α.Ν) (KEAN), PIC 950159621, με έδρα στην PATROKLOU 57, ILION 131 23, Ελλάδα,
4. KEAN ACTIVIDADES ALTERNATIVAS (ACAL), PIC 932657717, με έδρα στην JUANFERNANDEZ, 4, MALAGA 29014, Ισπανία,
5. SPOR ELCILERI DERNEGI (SPELL), PIC 902157425, με έδρα στην YAKINCA MAH.EGITIM CAD. NO 16 YESILYURT, MALATYA 44920, Τουρκία,
6. CODA DI LUPO ASSOCIAZIONE DI PROMOZIONE SOCIALE (Coda di Lupo), PIC 937494331, με έδρα στη Via Trincea delle Frasche 7, Cagliari 09122, Ιταλία,
7. USMA PADOVA ASD (USMA), PIC 938173525, με έδρα στη VIA PIRANDELLO 1, SELVAZZANO DENTRO 35030, Ιταλία,

Αναφορά παραδοτέου

Πακέτο εργασίας: WP3

Αναγνωριστικό/τίτλος παραδοτέου: Ηλεκτρονικό βιβλίο: Μέθοδοι και εργαλεία.

Σχετική εργασία: T3.1 / T3.2/ T3.3 / T3.4

Γλώσσα: Αγγλικά

Μορφή: ηλεκτρονική

Ημερομηνία παράδοσης: 18 Δεκεμβρίου 2025

Υπεύθυνος παραδοτέου: KEAN

Επιμέλεια: KEAN

Λίστα συγγραφέων: Βασίλης Τσεκούρας, Αθηνά Αμπατζίδα

Αξιολόγηση από ομότιμους: Όλοι οι εταίροι

Συνεισφέροντες: Όλοι οι εταίροι

Πεδίο εφαρμογής παραδοτέου: Ανάπτυξη κοινής μεθοδολογίας για εκπαιδευτικούς και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς

Συνεργάτες που συμμετείχαν στην εκπόνηση του εγγράφου:

Συμμετέχων αριθ.	Όνομα οργανισμού	Συντομογραφία	Προσδιορίστε εάν συμμετέχετε
1	INONU UNIVERSITY	INU	
2	MUNICIPALITY OF LOUSADA	LOUSADA	
3	KYTTARO ENALLAKTIKON ANAZITISEON NEON	KEAN	
4	SPOR ELCILERI DERNEGI	SPELL	
5	CODA DI LUPO ASSOCIAZIONE DI PROMOZIONE SOCIALE	Coda di Lupo	
6	USMA PADOVA ASD	USMA	
7	ESCUELA ESPAÑOLA DE SALVAMENTO Y DETECCIÓN CON PERROS	ESDP	
8	KEAN ACTIVIDADES ALTERNATIVAS	ACAL	

Ομάδα-στόχος του παραδοτέου: Ευρύ κοινό

Επίπεδο διάδοσης: PU

Αποποίηση ευθύνης

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά του/των συγγραφέα/συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	4
E-book: Μέθοδοι και εργαλεία.	5
Περίληψη	5
1. Εισαγωγή.....	6
2. Ο ρόλος των αλληλεπιδράσεων μεταξύ σκύλων και ανθρώπων στην υποστήριξη της ανάπτυξης και της εκπαίδευσης των παιδιών.....	8
2.1. Η εξελισσόμενη σχέση μεταξύ ανθρώπων και ζώων.....	8
2.2. Ο ρόλος των σκύλων στη μαθησιακή και αναπτυξιακή πορεία των παιδιών.....	9
2.3. Υποστήριξη της ανάπτυξης σε όλες τις ηλικίες: Ο ρόλος των προγραμμάτων με τη βοήθεια σκύλων ...	11
2.4. Διασφάλιση της ευζωίας των ζώων σε εκπαιδευτικά προγράμματα	12
3. Ανάπτυξη εννοιολογικού πλαισίου και δημιουργία e-book	14
3.1. Στόχος και περιεχόμενο του e-book	14
3.2. Επιλογή βασικής αφήγησης που αντανάκλα τις θεματικές του προγράμματος.....	16
3.3. Ανάπτυξη δραστηριοτήτων που διασφαλίζουν την ενεργή συμμετοχή και την εκπαιδευτική αξία.....	17
3.4. Συλλογική ανάπτυξη και εφαρμογή του εκπαιδευτικού eBook του THEO	19
4. Δραστηριότητες επικοινωνίας και διάχυσης	20
Βιβλιογραφία	23
Το ebook	26

E-book: Μέθοδοι και εργαλεία.

Περίληψη

Το eBook της THEO αποτελεί έναν ολοκληρωμένο, τεκμηριωμένο εκπαιδευτικό πόρο που έχει αναπτυχθεί με σκοπό να καλλιεργήσει την ενσυναίσθηση, την υπευθυνότητα και τον ενεργό τρόπο ζωής στα παιδιά μέσω δομημένων αλληλεπιδράσεων με σκύλους. Σχεδιασμένο ως ένα αφηγηματικό βιβλίο ιστοριών που συμπληρώνεται από πρακτικές, κατάλληλες για την ηλικία τους δραστηριότητες, το eBook επιτρέπει στα παιδιά να εξερευνήσουν βασικές έννοιες όπως η καλή διαβίωση των ζώων, η επικοινωνία, η εμπιστοσύνη και η υπεύθυνη ιδιοκτησία. Συνδυάζοντας σωματική άσκηση, συνεργατικό παιχνίδι και αναστοχαστική μάθηση, υποστηρίζει την ολιστική ανάπτυξη του παιδιού, συμπεριλαμβανομένης της γνωστικής, κοινωνικής, συναισθηματικής και σωματικής ανάπτυξης, ενώ ταυτόχρονα προάγει θετικές, προσανατολισμένες στην ευημερία αλληλεπιδράσεις με σκύλους.

Η πρωτοβουλία βασίζεται σε διεπιστημονική έρευνα στους τομείς της ανάπτυξης του παιδιού, της ψυχολογίας, της παιδαγωγικής, της συμπεριφοράς των ζώων, της ηθικής και της προαγωγής της υγείας, αντανακλώντας την αντίληψη ότι η έγκαιρη, εποπτευόμενη επαφή με τα ζώα μπορεί να ενισχύσει τις κοινωνικο-συναισθηματικές ικανότητες, την ηθική σκέψη, τις κοινωνικές δεξιότητες και τη συμπνετική στάση απέναντι στα ζωντανά όντα. Ο σχεδιασμός του eBook ισορροπεί την αφηγηματική γοητεία με την πρακτική καθοδήγηση, επιτρέποντας στα παιδιά να εσωτερικεύσουν τις ηθικές αρχές και τις υπεύθυνες πρακτικές μέσω ευχάριστων, ενεργητικών εμπειριών. Οι δραστηριότητες είναι προσαρμοσμένες στις ικανότητες και τις μαθησιακές ανάγκες της κάθε ηλικίας, παρέχοντας συγκεκριμένα παραδείγματα ασφαλών και ελκυστικών αλληλεπιδράσεων με σκύλους που ενισχύουν την ενσυναίσθηση, τη συνεργασία και το ενεργό παιχνίδι.

Το ηλεκτρονικό βιβλίο του THEO υποστηρίζει την ολιστική ανάπτυξη των παιδιών και προάγει τη συμπνετική, κοινωνικά υπεύθυνη συμπεριφορά, προωθώντας έτσι τον στόχο του προγράμματος THEO για την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ ανθρώπων και ζώων σε διάφορα μαθησιακά περιβάλλοντα.

Λέξεις-κλειδιά: σωματική δραστηριότητα, παιδιά, έφηβοι, ανάπτυξη ενσυναίσθησης, μάθηση με τη βοήθεια σκύλων, ανάπτυξη παιδιών, εκπαίδευση για την καλή διαβίωση των ζώων, υπεύθυνη ιδιοκτησία κατοικίδιων ζώων, ενεργός τρόπος ζωής, εκπαιδευτικό ηλεκτρονικό βιβλίο

1. Εισαγωγή

Η ανάπτυξη του eBook του THEO αποτελεί μια στρατηγική πρωτοβουλία που στοχεύει στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, της υπεύθυνης συμπεριφοράς και ενός ενεργού τρόπου ζωής στα παιδιά, μέσα από δομημένες, παιδαγωγικά τεκμηριωμένες αλληλεπιδράσεις με σκύλους. Αναγνωρίζοντας το σημαντικό σώμα επιστημονικών δεδομένων που υποστηρίζουν τις εκπαιδευτικές προσεγγίσεις με τη συνδρομή σκύλων, η κοινοπραξία επιδίωξε να δημιουργήσει έναν πόρο που να είναι παιδαγωγικά συνεκτικός, βασισμένος σε επιστημονικά τεκμήρια και πολιτισμικά προσαρμόσιμος, ικανός να υποστηρίξει τη μάθηση τόσο σε τυπικά όσο και σε μη τυπικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Το eBook δεν σχεδιάστηκε απλώς ως ένα αφηγηματικό εργαλείο, αλλά ως ένα ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό μέσο που συνδυάζει αφηγηματικά στοιχεία με δραστηριότητες προσανατολισμένες στην πράξη, επιτρέποντας στα παιδιά να κατανοήσουν και να εσωτερικεύσουν βασικές πτυχές της ευζωίας των ζώων, της επικοινωνίας και της υπεύθυνης κηδεμονίας σκύλων.

Η πρωτοβουλία αυτή βασίζεται σε διεπιστημονική έρευνα που εκτείνεται στην αναπτυξιακή ψυχολογία, τις επιστήμες της εκπαίδευσης, τη συμπεριφορά και ευζωία των ζώων, καθώς και την προαγωγή της υγείας. Κεντρικό στοιχείο του έργου είναι η κατανόηση ότι οι πρώιμες, προσεκτικά εποπτευόμενες επαφές με τα ζώα μπορούν να ενισχύσουν την ενσυναίσθηση, την κοινωνική σκέψη και την ηθική ανάπτυξη των παιδιών. Οι δομημένες αλληλεπιδράσεις με σκύλους συμβάλλουν επίσης στην καλλιέργεια υπεύθυνων στάσεων απέναντι στα ζώα, προβάλλοντας πρότυπα σωστού χειρισμού, επικοινωνίας και φροντίδας. Έτσι, το eBook εξυπηρετεί έναν διττό στόχο: την υποστήριξη της ανάπτυξης των παιδιών και ταυτόχρονα την προαγωγή της ευζωίας των ζώων μέσω εκπαιδευτικά ουσιαστικών εμπειριών.

Το eBook του THEO έχει σχεδιαστεί ώστε να παρέχει ένα αναπτυξιακά κατάλληλο μαθησιακό πλαίσιο. Το αφηγηματικό του μέρος εισάγει τα παιδιά σε βασικές έννοιες που σχετίζονται με την εμπιστοσύνη, την επικοινωνία και την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ ανθρώπων και σκύλων, προσφέροντας ένα ελκυστικό σημείο εισόδου στο αντικείμενο. Συμπληρωματικά, η ενότητα δραστηριοτήτων προσφέρει συγκεκριμένα παραδείγματα ασκήσεων και αλληλεπιδράσεων που ενθαρρύνουν τη σωματική δραστηριότητα, το συνεργατικό παιχνίδι και τη στοχαστική μάθηση.

Ενσωματώνοντας αρχές ευζωίας και πρακτικές υπεύθυνης κηδεμονίας σε αυτές τις δραστηριότητες, το eBook βοηθά τα παιδιά να αναπτύξουν μια ισορροπημένη κατανόηση τόσο της χαράς όσο και των ευθυνών που συνεπάγεται η συμβίωση με σκύλους. Ο συνδυασμός αφήγησης και δραστηριοτήτων διασφαλίζει ότι ο πόρος είναι ταυτόχρονα προσβάσιμος και παιδαγωγικά ευθυγραμμισμένος, προάγοντας ουσιαστική εμπλοκή με το περιεχόμενο.

Η διαδικασία σχεδιασμού του eBook καθοδηγήθηκε από αυστηρά εκπαιδευτικά και επιστημονικά κριτήρια. Οι δραστηριότητες σχεδιάστηκαν ώστε να είναι κατάλληλες για την ηλικία των παιδιών, βασισμένες σε επιστημονικά δεδομένα και ευθυγραμμισμένες με αναπτυξιακά ορόσημα, διασφαλίζοντας ότι τα παιδιά μπορούν να αλληλεπιδρούν με το υλικό με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Δόθηκε έμφαση όχι μόνο στην προώθηση της σωματικής δραστηριότητας, αλλά και στην καλλιέργεια κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων, όπως η ενσυναίσθηση, η συνεργασία και ο αναστοχασμός. Η προσέγγιση αντλεί από έρευνες που δείχνουν ότι οι δομημένες αλληλεπιδράσεις με ζώα ενισχύουν τη γνωστική ευελιξία, την ηθική κρίση και την κοινωνική επάρκεια, αναδεικνύοντας τη δυναμική των προγραμμάτων με τη συνδρομή σκύλων ως πολυδιάστατων εκπαιδευτικών εργαλείων.

Πέρα από την εκπαιδευτική στόχευση, το eBook αναπτύχθηκε με στόχο την πολιτισμική προσαρμοστικότητα και τη γλωσσική ακρίβεια. Η μετάφραση και η εναρμόνιση σε πολλαπλές γλώσσες υλοποιήθηκαν με προσοχή, ώστε να διατηρηθεί η εννοιολογική συνοχή και η εκπαιδευτική ακεραιότητα. Αυτό διασφαλίζει ότι οι παιδαγωγικοί στόχοι του eBook επικοινωνούνται αποτελεσματικά σε διαφορετικά πολιτισμικά και γλωσσικά πλαίσια, καθιστώντας το έναν ευέλικτο πόρο για εκπαιδευτικούς και οικογένειες. Επιπλέον, συνδυάζοντας την αφήγηση με διαδραστικές ασκήσεις, το eBook του THEO αποτελεί ένα πρακτικό, επιστημονικά τεκμηριωμένο εργαλείο που υποστηρίζει την ολιστική ανάπτυξη του παιδιού. Ενθαρρύνει τη σωματική, συναισθηματική, κοινωνική και γνωστική εμπλοκή, ενώ παράλληλα καλλιεργεί υπεύθυνες στάσεις απέναντι στα ζώα και προάγει την κατανόηση των αρχών της ευζωίας.

Πέρα από τα άμεσα μαθησιακά του αποτελέσματα, το eBook αποτελεί ένα καινοτόμο παράδειγμα ενσωμάτωσης της αλληλεπίδρασης ανθρώπου-ζώου στην εκπαιδευτική πράξη, αναδεικνύοντας την αξία προσεκτικά σχεδιασμένων παρεμβάσεων για την προώθηση της ενσυναίσθησης, της υπευθυνότητας και της ενεργού συμμετοχής των μικρών μαθητών. Συνολικά, το eBook ενσαρκώνει ένα παιδαγωγικό όραμα στο οποίο οι αλληλεπιδράσεις με σκύλους αξιοποιούνται για την υποστήριξη της σωματικής, συναισθηματικής, γνωστικής και κοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών. Μέσα από αφηγηματική αφήγηση εμπλουτισμένη με αναπτυξιακά κατάλληλες δραστηριότητες,

προσφέρει ένα δομημένο και προσβάσιμο πλαίσιο για την καλλιέργεια της συμπόνιας, της επίγνωσης και της πρακτικής γνώσης, αποτελώντας έναν διαχρονικό, επιστημονικά τεκμηριωμένο εκπαιδευτικό πόρο που ενισχύει ουσιαστικές και υπεύθυνες σχέσεις ανθρώπου-ζώου σε ποικίλα μαθησιακά περιβάλλοντα.

2. Ο ρόλος των αλληλεπιδράσεων μεταξύ σκύλων και ανθρώπων στην υποστήριξη της ανάπτυξης και της εκπαίδευσης των παιδιών

2.1. Η εξελισσόμενη σχέση μεταξύ ανθρώπων και ζώων

Η σύνδεση μεταξύ ανθρώπων και ζώων είναι βαθιά αλληλένδετη με την ιστορία του πολιτισμού. Οι πρώιμες ανθρώπινες ομάδες εξαρτώνταν από τα ζώα για την επιβίωση, την προστασία, τη μεταφορά και τη συντροφιά τους, διαμορφώνοντας σταδιακά διαειδικές σχέσεις που επηρέασαν την κοινωνική και πολιτισμική ανάπτυξη. Καθώς οι πολιτισμοί εξελίσσονταν, αυτές οι σχέσεις μετασχηματίστηκαν από πρακτικές μορφές συνεργασίας σε σύνθετους δεσμούς που χαρακτηρίζονται από συναισθηματική εγγύτητα, ψυχολογική υποστήριξη και κοινή ευημερία. Έρευνες στους τομείς της ανθρωπολογίας, της ηθολογίας και της αναπτυξιακής ψυχολογίας δείχνουν με συνέπεια ότι τα ζώα —και ιδιαίτερα οι σκύλοι— διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη ζωή των παιδιών, επηρεάζοντας τη συναισθηματική τους ανάπτυξη, τη γνωστική εξέλιξη και την κοινωνική τους συμπεριφορά (Serpell, 1991).

Η έρευνα σχετικά με την αλληλεπίδραση ανθρώπου-ζώου (Human-Animal Interaction, HAI) έχει αναπτυχθεί σημαντικά τις τελευταίες δεκαετίες, καταδεικνύοντας ότι τα ζώα συντροφιάς συμβάλλουν ουσιαστικά στην ανθρώπινη υγεία. Οι σκύλοι διαθέτουν μια αξιοσημείωτη ικανότητα να κατανοούν ανθρώπινα σήματα, συναισθήματα και προθέσεις, αποτέλεσμα της μακρόχρονης συν-εξέλιξής τους με τον άνθρωπο. Αυτή η έμφυτη ευαισθησία τους επιτρέπει να λειτουργούν όχι μόνο ως σύντροφοι, αλλά και ως ενεργοί συνεργάτες σε θεραπευτικά, εκπαιδευτικά και αναπτυξιακά πλαίσια. Στοιχεία δείχνουν ότι η αλληλεπίδραση με έναν φιλικό και κατάλληλα εκπαιδευμένο σκύλο μπορεί να μειώσει το φυσιολογικό στρες, να αυξήσει τα επίπεδα ωκυτοκίνης και να ενισχύσει τον κοινωνικό δεσμό στους ανθρώπους (Beetz et al., 2012). Τα οφέλη αυτά είναι ιδιαίτερα σημαντικά για τα παιδιά, τα οποία βρίσκονται σε ένα διαμορφωτικό στάδιο όπου αναπτύσσονται η ενσυναίσθηση, η κοινωνική επάρκεια, η αυτορρύθμιση και οι σωματικές συνήθειες. Πρόσφατα ευρήματα δείχνουν ότι τα παιδιά συχνά αντιλαμβάνονται τα ζώα ως έμπιστους συνομιλητές και συναισθηματικά στηρίγματα, αποδίδοντάς τους κοινωνικούς ρόλους που υποστηρίζουν τη συναισθηματική προσκόλληση και τα αισθήματα ασφάλειας (McNicholas & Collis, 2001). Η παρουσία ενός σκύλου μπορεί να μειώσει το άγχος επίδοσης στο σχολείο, να διευκολύνει τις αλληλεπιδράσεις με συνομηλίκους και ακόμη να υποστηρίξει τον γραμματισμό, όπως φαίνεται σε προγράμματα όπου τα παιδιά διαβάζουν δυνατά σε ζώα για να βελτιώσουν την ευχέρεια και

την αυτοπεποίθησή τους (Lane & Zavada, 2013).

Αναγνωρίζοντας αυτή τη δυναμική σχέση, τα σύγχρονα εκπαιδευτικά πλαίσια ενσωματώνουν ολοένα και περισσότερο δομημένες αλληλεπιδράσεις μεταξύ παιδιών και ζώων. Ωστόσο, μία διάσταση που παραμένει ανεπαρκώς αξιοποιημένη, παρά τα ισχυρά ερευνητικά δεδομένα, είναι η χρήση της κοινής σωματικής δραστηριότητας μεταξύ παιδιών και σκύλων. Η άσκηση είναι θεμελιώδης για την υγιή ανάπτυξη των παιδιών, καθώς προάγει τον κινητικό συντονισμό, την καρδιαγγειακή υγεία και τη συναισθηματική ρύθμιση (de Almeida & Nolls, 2024). Όταν συνδυάζεται με την παρουσία ενός σκύλου, η άσκηση μετατρέπεται σε μια κοινωνικά και συναισθηματικά εμπλουτισμένη εμπειρία που ενισχύει το κίνητρο και οδηγεί σε πιο σταθερή και συστηματική συμμετοχή (Rajaujiene & Petrigna, 2024).

2.2. Ο ρόλος των σκύλων στη μαθησιακή και αναπτυξιακή πορεία των παιδιών

Η ενσωμάτωση δραστηριοτήτων με τη βοήθεια σκύλων σε εκπαιδευτικά προγράμματα προσφέρει μια ιδιαίτερα σημαντική ευκαιρία για την ενίσχυση της κοινωνικο-συναισθηματικής και ηθικής ανάπτυξης των παιδιών. Η αλληλεπίδραση με σκύλους επιτρέπει στα παιδιά να αναγνωρίζουν και να σέβονται τα συναισθήματα, τις ανάγκες και τα όρια ενός άλλου έμβιου όντος, καλλιεργώντας την ενσυναίσθηση και τη συναισθηματική επάρκεια. Οι αναπτυξιακοί ψυχολόγοι υποστηρίζουν ότι η ενσυναίσθηση αναπτύσσεται μέσω επαναλαμβανόμενων εμπειριών που απαιτούν υιοθέτηση της οπτικής του άλλου και συμπονετική δράση (Hoffman, 2001). Όταν ένα παιδί φροντίζει ώστε ένας σκύλος να αισθάνεται ασφαλής, άνετος και κατανοητός κατά τη διάρκεια μιας δραστηριότητας, εξασκεί ενεργά αυτές τις δεξιότητες. Η εμπειρική έρευνα επιβεβαιώνει αυτή τη σύνδεση: μελέτες των Ascione (2005) και Melson (2001) δείχνουν ότι τα παιδιά που αλληλεπιδρούν τακτικά με ζώα παρουσιάζουν υψηλότερα επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης και ηθικού συλλογισμού. Τα παιδιά αυτά γίνονται πιο ευαίσθητα στις μη λεκτικές μορφές επικοινωνίας, πιο δεκτικά στον πόνο των άλλων και πιο ικανά να εκδηλώνουν φροντίδα. Οι σκύλοι, οι οποίοι επικοινωνούν κυρίως μέσω λεπτών σημάτων της γλώσσας του σώματος και χειρονομιών, λειτουργούν αποτελεσματικά ως «δάσκαλοι» συναισθηματικής παιδείας. Μέσα από την αλληλεπίδραση, τα παιδιά μαθαίνουν ότι ένα κούνημα της ουράς δεν υποδηλώνει πάντοτε φιλικότητα, ότι μια χαμηλωμένη στάση σώματος μπορεί να σηματοδοτεί φόβο και ότι ο σεβασμός του προσωπικού χώρου αποτελεί μια ουσιαστική πράξη καλοσύνης. Αυτή η αυξημένη επίγνωση των μη λεκτικών ενδείξεων επεκτείνεται φυσικά σε μεγαλύτερη ενσυναίσθηση και κατανόηση προς τους συνομηλίκους.

Πέρα από τη συναισθηματική ανάπτυξη, οι δραστηριότητες με τη βοήθεια σκύλων προάγουν τη σωματική ανάπτυξη και την καλλιέργεια υγιών συνηθειών. Στις σύγχρονες κοινωνίες, ο καθιστικός τρόπος ζωής είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος και πολλά παιδιά δεν συμμετέχουν σε επαρκή σωματική δραστηριότητα. Οι σκύλοι αποτελούν ένα μοναδικό κίνητρο για την αντιστροφή αυτής της τάσης. Έρευνες δείχνουν ότι οι οικογένειες με σκύλους τείνουν να περπατούν πιο τακτικά και ότι τα παιδιά σε αυτά τα

νοικοκυριά είναι συνήθως πιο σωματικά δραστήρια (Christian et al., 2016). Σε δομημένα εκπαιδευτικά προγράμματα, το φαινόμενο αυτό μπορεί να ενισχυθεί περαιτέρω, όταν η δραστηριότητα πλαισιώνεται ως μια συνεργατική και ευχάριστη εμπειρία —όπως η φροντίδα της ευημερίας του σκύλου— ενθαρρύνοντας τα παιδιά να συμμετέχουν με ενθουσιασμό. Δραστηριότητες όπως το περπάτημα, το ήπιο τρέξιμο και τα συνεργατικά παιχνίδια με σκύλους ενισχύουν τις αδρές κινητικές δεξιότητες, την ισορροπία, τον συντονισμό και την αντοχή. Ο ρυθμικός χαρακτήρας του περπατήματος με έναν σκύλο μπορεί επίσης να συμβάλει στη ρύθμιση των συναισθηματικών καταστάσεων, στη μείωση του άγχους και στη βελτίωση της συγκέντρωσης. Ορισμένοι ερευνητές προτείνουν ότι η καταπραϊντική παρουσία ενός σκύλου κατά τη διάρκεια της άσκησης μειώνει την υποκειμενική αντίληψη της κόπωσης από το παιδί, καθιστώντας τη σωματική δραστηριότητα λιγότερο απαιτητική και πιο ευχάριστη (Gee, Fine & Schuck, 2015). Υπό αυτή την έννοια, οι σκύλοι λειτουργούν τόσο ως παρακινητές όσο και ως ρυθμιστές, ενισχύοντας ταυτόχρονα τη σωματική και την ψυχολογική διάσταση της ανάπτυξης.

Η γνωστική ανάπτυξη αποτελεί έναν ακόμη τομέα που εμπλουτίζεται μέσω δραστηριοτήτων με τη βοήθεια σκύλων. Οι σκύλοι προκαλούν φυσικά την περιέργεια, ωθώντας τα παιδιά να διερευνήσουν ερωτήματα σχετικά με τη συμπεριφορά, τη νόσηση και τα συναισθήματα των σκύλων. Αυτή η περιέργεια ενισχύει την αναλυτική σκέψη και τη γνωστική εμπλοκή. Η παρατήρηση ενός σκύλου καθώς υπερβαίνει εμπόδια, ανταποκρίνεται σε εντολές ή επιλύει απλές δοκιμασίες επιτρέπει στα παιδιά να αναπτύξουν κατανόηση της σχέσης αιτίου–αποτελέσματος, της αναγνώρισης προτύπων και στρατηγικών επίλυσης προβλημάτων. Επιπλέον, η εκπαιδευτική ψυχολογία δείχνει ότι η παρουσία ενός φιλικού ζώου μπορεί να αυξήσει το κίνητρο και την επιμονή στη μάθηση, ιδιαίτερα σε παιδιά που αντιμετωπίζουν δυσκολίες προσοχής ή χαμηλή ακαδημαϊκή αυτοπεποίθηση (Kotrschal & Ortbauer, 2003). Όταν οι συνεδρίες άσκησης περιλαμβάνουν μικρά στοιχεία εκπαίδευσης —όπως το να ζητά το παιδί από τον σκύλο να καθίσει πριν ξεκινήσει μια δραστηριότητα— τα παιδιά αποκτούν μαθήματα αλληλουχίας, συνέπειας και μη λεκτικής επικοινωνίας, μεταφέροντας αυτές τις δεξιότητες σε ευρύτερα μαθησιακά πλαίσια.

Οι σκύλοι λειτουργούν επίσης ως κοινωνικοί καταλύτες, διευκολύνοντας τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση μεταξύ συνομηλίκων. Η παρουσία τους μπορεί να μειώσει την ένταση σε ομαδικά περιβάλλοντα, να ενθαρρύνει τη συνεργασία και να ενισχύσει τους κοινωνικούς δεσμούς. Κατά τη διάρκεια ομαδικών δραστηριοτήτων με σκύλους, τα παιδιά διαπραγματεύονται ρόλους, αποφασίζουν ποιος θα κρατήσει το λουρί, ποιος θα δώσει εντολές ή ποιος θα καθοδηγήσει τον σκύλο μέσα από ένα εμπόδιο. Αυτές οι αλληλεπιδράσεις υποστηρίζουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας, την εναλλαγή ρόλων και τη συνεργατική επίλυση προβλημάτων. Εμπειρικά δεδομένα δείχνουν ότι προγράμματα που ενσωματώνουν σκύλους στο σχολικό περιβάλλον μπορούν να μειώσουν την κοινωνική απόσυρση και να ενισχύσουν την προκοινωνική συμπεριφορά (Friesen, 2010), παρέχοντας στα παιδιά ένα ασφαλές πλαίσιο εξάσκησης διαπροσωπικών δεξιοτήτων. Παράλληλα, η αλληλεπίδραση με σκύλους συμβάλλει

στην περιβαλλοντική και ηθική εκπαίδευση. Πολλά παιδιά σήμερα έρχονται σε επαφή με τα ζώα κυρίως μέσω ψηφιακών μέσων, γεγονός που μπορεί να διαστρεβλώσει την κατανόησή τους για τη ζωική συμπεριφορά (Beaumont et al., 2019). Η βιωματική εμπλοκή διδάσκει στα παιδιά ότι τα ζώα έχουν ανάγκες, συναισθήματα και όρια, προάγοντας τον σεβασμό προς τα έμβια όντα. Αφηγηματικές συζητήσεις που διερευνούν ερωτήματα όπως γιατί οι σκύλοι χρειάζονται άσκηση ή γιατί είναι σημαντικό να προστατεύουμε τους βιότοπους και τα δικαιώματά τους βοηθούν τα παιδιά να αναπτύξουν από νωρίς μια στάση περιβαλλοντικής υπευθυνότητας. Με αυτόν τον τρόπο, η υπεύθυνη αλληλεπίδραση με τους σκύλους όχι μόνο καλλιεργεί την ενσυναίσθηση και την κοινωνική επάρκεια, αλλά θέτει και τα θεμέλια για την ηθική συνείδηση και τον σεβασμό προς τον φυσικό κόσμο.

2.3. Υποστήριξη της ανάπτυξης σε όλες τις ηλικίες: Ο ρόλος των προγραμμάτων με τη βοήθεια σκύλων

Τα παιδιά και οι έφηβοι μπορούν να ωφεληθούν από προγράμματα με τη βοήθεια σκύλων σε ένα ευρύ αναπτυξιακό φάσμα, ωστόσο η έρευνα επισημαίνει σταθερά τη μέση παιδική ηλικία (6–12 ετών) ως μια ιδιαίτερα δεκτική περίοδο. Τα παιδιά των πρώτων τάξεων του δημοτικού (6–9 ετών) τείνουν να παρουσιάζουν αυξημένη συναισθηματική ευαισθησία, αυθόρμητη ενσυναίσθηση και έντονη φαντασιακή εμπλοκή με τα ζώα, γεγονός που τα καθιστά ιδιαίτερα ανταποκρίσιμα σε δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη φροντίδα και το συνεργατικό παιχνίδι (Melson, 2001). Μελέτες δείχνουν ότι τα παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας συχνά αντιλαμβάνονται τα ζώα ως κοινωνικούς εταίρους, κάτι που μπορεί να ενισχύσει τη συναισθηματική έκφραση και την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης στο πλαίσιο δομημένων παρεμβάσεων με τη βοήθεια σκύλων (Beetz et al., 2012). Καθώς τα παιδιά προσεγγίζουν τα τελευταία χρόνια του δημοτικού (10–12 ετών), οι γνωστικές τους ικανότητες ωριμάζουν, επιτρέποντας πιο σύνθετο συλλογισμό σχετικά με τη συμπεριφορά των ζώων, την ηθική και την ευζωία τους. Αυτή η αναπτυξιακή μετατόπιση τους δίνει τη δυνατότητα να εμπλέκονται πιο αναλυτικά σε δραστηριότητες όπως η ερμηνεία της γλώσσας του σώματος των σκύλων, η κατανόηση βασικών αρχών εκπαίδευσης και η υιοθέτηση υπεύθυνων πρακτικών φροντίδας (Purewal et al., 2017· Serpell, 1996).

Για τους πρώιμους εφήβους (13–14 ετών), οι αλληλεπιδράσεις με σκύλους επιτελούν κάπως διαφορετικές ψυχοκοινωνικές λειτουργίες. Η ηλικία αυτή χαρακτηρίζεται από αυξανόμενη αυτονομία, διερεύνηση ταυτότητας και αυξημένη ευαισθησία στην κοινωνική αξιολόγηση. Εποπτευόμενες ευκαιρίες να αναλάβουν ρόλο «μέντορα» για μικρότερα παιδιά σε δραστηριότητες με σκύλους —όπως η υποστήριξη ασκήσεων χειρισμού ή η πρότυπη επίδειξη ανθρωπιστικής συμπεριφοράς— μπορούν να ενισχύσουν την ηγεσία, την αυτοαποτελεσματικότητα και την προσκοινωνική τους παρακίνηση (Jalongo, 2015· Hediger et al., 2021). Η έρευνα υποδηλώνει επίσης ότι τα ζώα μπορούν να μειώσουν το κοινωνικό άγχος και την αυτοσυνείδηση στους εφήβους, προάγοντας πιο αυθεντική επικοινωνία και συνεργασία

(Beetz et al., 2012). Καθώς οι νέοι εισέρχονται στη μέση και ύστερη εφηβεία (15–18 ετών), τα προγράμματα με τη βοήθεια σκύλων μπορούν να προσφέρουν υποστήριξη που συνδέεται με τη μείωση του στρες, τη συναισθηματική ρύθμιση και τη σωματική δραστηριότητα. Η σωματική εμπλοκή με σκύλους —όπως το δομημένο περπάτημα, δραστηριότητες τύπου ευκινήσιας ή η ψυχαγωγική εκπαίδευση— ενθαρρύνει τη συστηματική άσκηση σε μια ηλικία όπου τα επίπεδα δραστηριότητας συχνά μειώνονται (Christian et al., 2013). Οι έφηβοι είναι επίσης αναπτυξιακά ικανοί να συμμετέχουν σε πιο σύνθετα καθήκοντα φροντίδας ζώων, σε ηθικές αποφάσεις και σε δράσεις κοινωνικής προσφοράς που αφορούν σκύλους, καλλιεργώντας ένα βαθύτερο αίσθημα υπευθυνότητας και κοινωνικής συμμετοχής (Hediger et al., 2021).

Σημαντικό είναι ότι τα δεδομένα δείχνουν πως οι δραστηριότητες με τη βοήθεια σκύλων μπορούν να ωφελήσουν τις οικογένειες ως ολιστικά συστήματα και όχι μόνο τα μεμονωμένα παιδιά ή τους εφήβους. Οι οικογένειες με σκύλους συχνά αναφέρουν περισσότερο κοινό χρόνο σε υπαίθριες δραστηριότητες, βελτιωμένη επικοινωνία μέσα από συνεργατικές ρουτίνες φροντίδας και ενισχυμένη συνοχή (Walsh, 2009). Οι γονείς διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο ως πρότυπα: όταν οι ενήλικες επιδεικνύουν συμπονετική, υπεύθυνη και ενημερωμένη φροντίδα ζώων, τα παιδιά είναι πιο πιθανό να εσωτερικεύσουν αυτές τις πρακτικές και στάσεις (Melson, 2001). Έτσι, παρότι οι ηλικίες 6–12 ετών αποτελούν την πιο αναπτυξιακά πρόσφορη περίοδο για την εισαγωγή δομημένων δραστηριοτήτων με τη βοήθεια σκύλων, τόσο οι έφηβοι όσο και οι οικογένειές τους αποκομίζουν σημαντικά συναισθηματικά, σχεσιακά και συμπεριφορικά οφέλη από τη συμμετοχή σε προγράμματα που υποστηρίζονται από σκύλους.

2.4. Διασφάλιση της ευζωίας των ζώων σε εκπαιδευτικά προγράμματα

Ένα υπεύθυνο εκπαιδευτικό πρόγραμμα οφείλει να αναγνωρίζει ότι τα ζώα δεν είναι απλώς παθητικά μέσα, αλλά ενεργοί συμμετέχοντες, των οποίων η ευζωία αποτελεί βασική προϋπόθεση για ηθική και αποτελεσματική εμπλοκή. Η υγεία, η άνεση και η συναισθηματική κατάσταση των σκύλων επηρεάζουν άμεσα την ικανότητά τους να αλληλοεπιδρούν με ασφάλεια και θετικό τρόπο με τα παιδιά. Η παραμέληση της ευημερίας των ζώων δεν εγείρει μόνο σοβαρά ηθικά ζητήματα, αλλά υποβαθμίζει και την ποιότητα των εκπαιδευτικών αλληλεπιδράσεων, καθώς σκύλοι που βιώνουν στρες ή κόπωση δεν μπορούν να συμμετέχουν ουσιαστικά. Για τον λόγο αυτό, τα προγράμματα πρέπει να βασίζονται σε προσεκτικό σχεδιασμό, κατάλληλη εκπαίδευση και διαρκή σεβασμό στις ανάγκες του ζώου.

Η σωματική ευεξία αποτελεί θεμελιώδη διάσταση της ευζωίας των σκύλων. Όπως ακριβώς τα παιδιά χρειάζονται τακτική σωματική δραστηριότητα, έτσι και οι σκύλοι απαιτούν δομημένη άσκηση για τη διατήρηση της καρδιαγγειακής υγείας, του μυϊκού τόνου και της κινητικότητας των αρθρώσεων.

Δραστηριότητες όπως το περπάτημα και το ήπιο τρέξιμο προσφέρουν απαραίτητη κίνηση, ιδιαίτερα για σκύλους που ζουν σε αστικά περιβάλλοντα, όπου οι ευκαιρίες εξερεύνησης είναι περιορισμένες. Η συμμετοχή σε προγράμματα άσκησης με επίκεντρο τα παιδιά επιτρέπει στους σκύλους να κινηθούν, να εξερευνήσουν νέα περιβάλλοντα και να δεχθούν ποικίλα αισθητηριακά ερεθίσματα. Ωστόσο, η άσκηση πρέπει να προσαρμόζεται προσεκτικά στην ηλικία, τη φυλή, το μέγεθος και τη φυσική κατάσταση κάθε σκύλου. Μικρόσωμοι ή ηλικιωμένοι σκύλοι μπορεί να χρειάζονται συντομότερες και λιγότερο απαιτητικές συνεδρίες, ενώ φυλές με υψηλά επίπεδα ενέργειας ενδέχεται να ωφελούνται από μεγαλύτερης διάρκειας και πιο δυναμικές δραστηριότητες. Η συνεχής αξιολόγηση της ευεξίας διασφαλίζει ότι οι σωματικές ανάγκες κάθε σκύλου καλύπτονται και προλαμβάνει την υπερκόπωση.

Εξίσου σημαντικός είναι ο νοητικός εμπλουτισμός και η γνωστική ενεργοποίηση. Οι σκύλοι ευημερούν όταν δέχονται ερεθίσματα και νέες εμπειρίες που προκαλούν τις ικανότητες επίλυσης προβλημάτων και αποτρέπουν τη μονοτονία. Η ενσωμάτωση γνωστικών προκλήσεων στα εκπαιδευτικά προγράμματα συνάδει με το Μοντέλο των Πέντε Τομέων της ευζωίας των ζώων, το οποίο δίνει έμφαση στην προαγωγή θετικών νοητικών καταστάσεων (Mellor et al., 2020). Απλές διαδρομές εμποδίων, παιχνίδια βασισμένα στην όσφρηση και ασκήσεις με εντολές προσφέρουν στους σκύλους ευκαιρίες νοητικής εμπλοκής, ενισχύοντας την αίσθηση ικανοποίησης και τη συνολική ψυχική τους ευεξία. Παράλληλα, η συναισθηματική πληρότητα και ο κοινωνικός δεσμός είναι κρίσιμες συνιστώσες της ολιστικής ευζωίας των σκύλων. Ως κοινωνικά ζώα, οι σκύλοι αναπτύσσουν δεσμούς με τους ανθρώπους και ανταποκρίνονται θετικά σε ήρεμη, ήπια και σεβαστική προσοχή. Όταν τα παιδιά διδάσκονται να ερμηνεύουν σωστά τα σήματα των σκύλων, οι τελευταίοι βιώνουν ασφάλεια, άνεση και στοργή. Έρευνες δείχνουν ότι οι σκύλοι απελευθερώνουν ωκυτοκίνη — μια ορμόνη που συνδέεται με τον δεσμό και την ευχαρίστηση— κατά τη διάρκεια θετικών αλληλεπιδράσεων με οικεία πρόσωπα (Nagasawa et al., 2015). Για σκύλους που συμμετέχουν σε θεραπευτικά ή εκπαιδευτικά προγράμματα, η δομημένη αλληλεπίδραση με παιδιά μπορεί να είναι ιδιαίτερα ανταποδοτική, υπό την προϋπόθεση ότι ο ρυθμός και η μορφή των δραστηριοτήτων σέβονται τα επίπεδα άνεσής τους και τους φυσικούς τους ρυθμούς.

Η προστασία από το στρες και την εσφαλμένη ερμηνεία της συμπεριφοράς αποτελεί επίσης κρίσιμο ζήτημα. Τα παιδιά ενδέχεται ακούσια να παρερμηνεύσουν τα σήματα των σκύλων, εκλαμβάνοντας συμπεριφορές φόβου, δυσφορίας ή αποφυγής ως φιλικές. Τα αποτελεσματικά εκπαιδευτικά προγράμματα αντιμετωπίζουν αυτό το ζήτημα παρέχοντας προπαρασκευαστική εκπαίδευση, οπτικά βοηθήματα και εποπτευόμενη πρακτική, διδάσκοντας στα παιδιά να αναγνωρίζουν ενδείξεις στρες, όπως το χασμουρητό, το γλείψιμο των χειλιών ή το αποστρεφόμενο βλέμμα. Η παρουσία κατάλληλα εκπαιδευμένων επαγγελματιών διασφαλίζει ότι οι σκύλοι μπορούν να ξεκουραστούν ή να αποσυρθούν όταν χρειάζεται, προστατεύοντας τη συναισθηματική τους ισορροπία και αποτρέποντας αρνητικές εμπειρίες.

Τέλος, η προτεραιότητα της ευζωίας των ζώων ενισχύει τη θετική δυναμική ανθρώπου-ζώου. Όταν οι σκύλοι αντιμετωπίζονται ως συνεργάτες και όχι ως εργαλεία, η σχέση καθίσταται αμοιβαία. Οι σκύλοι αποκτούν αυτοπεποίθηση, κοινωνική εξοικείωση και αίσθηση σκοπού μέσα από τακτική και σεβαστική αλληλεπίδραση με τα παιδιά. Αυτές οι εμπειρίες όχι μόνο βελτιώνουν την προσαρμοστικότητα τους σε δημόσια και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, αλλά εμπλουτίζουν και την καθημερινή τους ζωή, καλλιεργώντας ισχυρότερους δεσμούς και αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ ανθρώπων και ζώων. Διασφαλίζοντας τη σωματική, γνωστική και συναισθηματική φροντίδα, τα εκπαιδευτικά προγράμματα δημιουργούν περιβάλλοντα στα οποία τόσο τα παιδιά όσο και οι σκύλοι μπορούν να ευημερούν από κοινού.

3. Ανάπτυξη εννοιολογικού πλαισίου και δημιουργία e-book

3.1. Στόχος και περιεχόμενο του e-book

Το έργο THEO επιδιώκει να αντιμετωπίσει δύο καιρίες και αλληλένδετες προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας: τον εκτεταμένο καθιστικό τρόπο ζωής των παιδιών και την ανάγκη για μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και κατανόηση της ευζωίας των ζώων συντροφιάς, ιδίως των σκύλων. Παρότι τα οφέλη της σωματικής δραστηριότητας για τα παιδιά είναι ευρέως αναγνωρισμένα, πολλά παιδιά και έφηβοι δεν συμμετέχουν σε τακτική άσκηση, με μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στη σωματική, γνωστική και κοινωνική τους ανάπτυξη. Παράλληλα, τα ζώα συντροφιάς συχνά δεν λαμβάνουν την απαραίτητη φροντίδα ως προς τις σωματικές και συναισθηματικές τους ανάγκες, παρά τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζουν στην οικογενειακή ζωή.

Αν και η αξία της συστηματικής σωματικής δραστηριότητας είναι γενικά αποδεκτή, πολλοί νέοι δεν καταφέρνουν να εντάξουν τη σταθερή άσκηση στην καθημερινότητά τους. Η έλλειψη κίνησης δεν επηρεάζει μόνο τη σωματική τους υγεία, αλλά περιορίζει και τις ευκαιρίες για κοινωνική αλληλεπίδραση, δημιουργικότητα και συναισθηματική ανθεκτικότητα. Την ίδια στιγμή, τα ζώα συντροφιάς —και ιδιαίτερα οι σκύλοι— χρειάζονται ερεθίσματα, συντροφικότητα και κατανόηση για να ευημερούν. Όταν αυτές οι ανάγκες παραμελούνται, η ευζωία τόσο των ανθρώπων όσο και των ζώων υποβαθμίζεται, αποδυναμώνοντας τους δεσμούς που ενισχύουν τις οικογένειες και τις κοινότητες.

Για να ανταποκριθεί σε αυτές τις προκλήσεις, η κοινοπραξία έχει διατυπώσει σαφείς στόχους:

- την ενθάρρυνση ενός ενεργού τρόπου ζωής καθ' όλη τη διάρκεια της παιδικής και εφηβικής ηλικίας,
- την καλλιέργεια ενσυναίσθησης, συμπόνιας και υπεύθυνης συμπεριφοράς απέναντι στα ζώα,
- την παροχή πρακτικών εργαλείων στις οικογένειες που θα επιτρέπουν ασφαλείς, ευχάριστες και ουσιαστικές αλληλεπιδράσεις με τα ζώα συντροφιάς τους.

Στον πυρήνα αυτής της στρατηγικής βρίσκεται η ανάπτυξη ενός καινοτόμου εκπαιδευτικού πόρου: του THEO eBook. Το εργαλείο αυτό θα συνδυάζει ελκυστική αφήγηση με διαδραστικές, βιωματικές δραστηριότητες, σχεδιασμένες να εμπνεύσουν παιδιά και εφήβους να κινούνται περισσότερο, να φροντίζουν καλύτερα και να συνδέονται ουσιαστικά με τα ζώα τους. Το eBook απευθύνεται σε ένα ευρύ κοινό που περιλαμβάνει παιδιά, εφήβους και τις οικογένειές τους. Με την ταυτόχρονη εμπλοκή πολλαπλών ηλικιακών ομάδων, επιδιώκει να δημιουργήσει κοινές ρουτίνες που ενισχύουν τους οικογενειακούς δεσμούς και προάγουν την ολιστική ευημερία. Μέσα από αφηγηματικό περιεχόμενο και πρακτικές ασκήσεις, οι νεαροί αναγνώστες θα μάθουν την αξία της τακτικής σωματικής δραστηριότητας, θα ανακαλύψουν ασφαλείς και ηθικούς τρόπους αλληλεπίδρασης με σκύλους και θα καλλιεργήσουν ενσυναίσθηση και κοινωνική επίγνωση που εκτείνονται πέρα από τη σχέση ανθρώπου-ζώου.

Κύριος στόχος της πρωτοβουλίας είναι να ενθαρρύνει τα παιδιά να εντάξουν τη σωματική δραστηριότητα στην καθημερινότητά τους μέσω παιχνιδιάρικων και συνεργατικών αλληλεπιδράσεων με σκύλους. Το περπάτημα, το ήπιο τρέξιμο και τα απλά παιχνίδια που περιλαμβάνονται στο eBook συμβάλλουν στην ανάπτυξη κινητικών δεξιοτήτων, συντονισμού, αντοχής και καρδιαγγειακής υγείας, ενώ παράλληλα υποστηρίζουν τη συναισθηματική ρύθμιση και τις κοινωνικές δεξιότητες. Εξίσου σημαντική είναι η προώθηση της ενσυναίσθησης και της ηθικής συμπεριφοράς: καθώς τα παιδιά μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα σήματα των σκύλων, να σέβονται τα όριά τους και να ανταποκρίνονται κατάλληλα, αναπτύσσουν συμπόνια, συναισθηματικό γραμματισμό και αίσθημα ευθύνης που υπερβαίνει τη σχέση ανθρώπου-ζώου.

Το THEO eBook επιδιώκει επίσης να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση γύρω από την ευζωία των ζώων συντροφιάς, εκπαιδύοντας παιδιά και οικογένειες σχετικά με τις σωματικές, γνωστικές και συναισθηματικές ανάγκες των σκύλων. Οι δραστηριότητες είναι προσεκτικά σχεδιασμένες ώστε να διασφαλίζουν ότι τα ζώα συμμετέχουν με τρόπο ασφαλή, διεγερτικό και ευχάριστο, ενισχύοντας την ιδέα ότι η ευημερία είναι αμοιβαία. Με αυτόν τον τρόπο, τα παιδιά αποκτούν βαθύτερη κατανόηση της συμπεριφοράς των ζώων, της ηθικής μεταχείρισης και του ρόλου των ζώων συντροφιάς στην οικογένεια και την κοινωνία.

Πέρα από το ατομικό επίπεδο μάθησης, το eBook συμβάλλει στους ευρύτερους στόχους του έργου THEO, προωθώντας τη δημιουργία ενός δικτύου ειδικών, εκπαιδευτικών και ενδιαφερόμενων φορέων που θα μπορούν να ανταλλάσσουν καλές πρακτικές, να συλλέγουν τεκμηριωμένα δεδομένα σχετικά με τα οφέλη των δραστηριοτήτων με τη βοήθεια σκύλων και να ενισχύουν βιώσιμες, προσανατολισμένες στην υγεία πρωτοβουλίες σε μεγαλύτερη κλίμακα. Προσφέροντας απλές, χαμηλού κόστους και εύκολα αναπαράξιμες στρατηγικές, το THEO δίνει τη δυνατότητα σε οικογένειες και σχολεία να ενσωματώσουν τη σωματική δραστηριότητα και την υπεύθυνη αλληλεπίδραση με τα ζώα στην

καθημερινή ζωή, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση μακροχρόνιων και θετικών συνηθειών.

3.2. Επιλογή βασικής αφήγησης που αντανακλά τις θεματικές του προγράμματος

Η αφηγηματική γραμμή του eBook του THEO αναπτύχθηκε με ιδιαίτερη προσοχή, ώστε να ενσωματώνει τις αξίες και τους στόχους της πρωτοβουλίας μέσα από μια ελκυστική, αφηγηματικά καθοδηγούμενη προσέγγιση. Κεντρική ιδέα αυτής της προσέγγισης ήταν ότι οι σκύλοι είναι κάτι περισσότερο από κατοικίδια· είναι φίλοι, βοηθοί και, σε ορισμένες περιπτώσεις, ακόμη και ήρωες. Για να μεταφερθεί αποτελεσματικά αυτό το μήνυμα σε παιδιά, εφήβους και οικογένειες, η κοινοπραξία δημιούργησε τον χαρακτήρα του THEO, ενός σκύλου θεραπείας με μεγάλη καρδιά, του οποίου η ιστορία αναδεικνύει τα θετικά αποτελέσματα της αλληλεπίδρασης ανθρώπου-ζώου.

Η ιστορία ξεκινά με τον THEO, έναν χαρούμενο και συμπονετικό σκύλο θεραπείας, να συναντά τη Λένα, ένα μικρό κορίτσι που αρχικά φοβάται τους σκύλους. Μέσα από τις αλληλεπιδράσεις τους, η Λένα μαθαίνει σταδιακά να κατανοεί τα σήματα του THEO, να τον σέβεται και να βιώνει τη χαρά της συντροφικότητας. Η συγκεκριμένη αφήγηση επιλέχθηκε συνειδητά, καθώς αντικατοπτρίζει πραγματικές καταστάσεις που μπορεί να αντιμετωπίσουν παιδιά και έφηβοι όταν έρχονται σε επαφή με ζώα. Αναδεικνύει την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, της συναισθηματικής ρύθμισης και της αυτοπεποίθησης, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει τις αρχές της υπεύθυνης και ηθικής αλληλεπίδρασης με τους σκύλους.

Η ανάπτυξη της αφηγηματικής γραμμής βασίστηκε σε μια σαφή παιδαγωγική λογική: μέσω μιας ιστορίας, το eBook εμπλέκει τους αναγνώστες τόσο συναισθηματικά όσο και γνωστικά, καθιστώντας αφηρημένες έννοιες όπως η ενσυναίσθηση, η υπευθυνότητα και η συνεργασία πιο προσιτές και κατανοητές. Οι εμπειρίες του THEO και της Λένας προσφέρουν ένα ασφαλές και παραστατικό πλαίσιο για να παρουσιαστεί πώς οι θετικές αλληλεπιδράσεις με τα ζώα μπορούν να υποστηρίξουν τη συναισθηματική, κοινωνική και σωματική ανάπτυξη. Παράλληλα, η αφήγηση αναδεικνύει τόσο τα οφέλη όσο και τις ευθύνες που συνεπάγεται η φροντίδα ενός σκύλου, δίνοντας έμφαση στο ασφαλές παιχνίδι, τη συστηματική φροντίδα και τη σωματική άσκηση, δείχνοντας ότι η αλληλεπίδραση με τους σκύλους μπορεί να είναι ταυτόχρονα χαρούμενη και υπεύθυνη.

Επιπλέον, μέσα από την αρχική φοβία της Λένας, η ιστορία προάγει την έννοια της ένταξης και της κοινωνικής ανάπτυξης, δείχνοντας πώς οι σκύλοι μπορούν να ενισχύσουν τη συναισθηματική αυτοπεποίθηση, να διευκολύνουν την κοινωνική αλληλεπίδραση και να ενθαρρύνουν το συμπεριληπτικό παιχνίδι. Μέσα από τον ρόλο του THEO ως σκύλου θεραπείας, η αφήγηση εισάγει επίσης την αξία των ζώων υποστήριξης και θεραπείας, παρουσιάζοντας τα εκπαιδευτικά, συναισθηματικά και υποστηρικτικά οφέλη που μπορούν να προσφέρουν. Ενσωματώνοντας αυτούς τους στόχους σε μια συναρπαστική και συναισθηματικά πλούσια ιστορία, το eBook ξεπερνά την απλή παροχή οδηγιών. Σχεδιάστηκε για να

εμπνεύσει διαχρονικά θετικές στάσεις και συμπεριφορές απέναντι στα ζώα, τη σωματική δραστηριότητα και την κοινωνική συμμετοχή. Με αυτόν τον τρόπο, η αφηγηματική γραμμή δεν αποτελεί μόνο την «καρδιά» του eBook, αλλά και ένα στρατηγικό εργαλείο για την επίτευξη των ευρύτερων στόχων του έργου THEO: την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, της ευημερίας, της συμπερίληψης και των υπεύθυνων σχέσεων ανθρώπου-ζώου σε διαφορετικές ηλικιακές ομάδες και οικογενειακά πλαίσια.

3.3. Ανάπτυξη δραστηριοτήτων που διασφαλίζουν την ενεργή συμμετοχή και την εκπαιδευτική αξία

Η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων που παρουσιάζονται σε αυτό το eBook βασίστηκε σε μια δομημένη διαδικασία ανασκόπησης και συζήτησης των προτάσεων που υποβλήθηκαν από τους εταίρους, σύμφωνα με δύο βασικές προτεραιότητες: (1) την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης απέναντι στους σκύλους και (2) την ενίσχυση της κατανόησης των παιδιών σχετικά με τα οφέλη και τις ευθύνες που συνεπάγεται η φροντίδα ενός σκύλου. Οι εταίροι συμμετείχαν σε μια συστηματική ανταλλαγή απόψεων, εξετάζοντας μια ποικιλία προτεινόμενων προσεγγίσεων που στόχευαν στην ενίσχυση της κατανόησης των παιδιών γύρω από τα συναισθήματα και τη συμπεριφορά των σκύλων, καθώς και προτάσεις που ανεδείκνυαν τα πλεονεκτήματα και τις υποχρεώσεις της κηδεμονίας ενός σκύλου. Αν και δεν ενσωματώθηκαν όλες οι προτάσεις στην τελική επιλογή, ο συλλογικός αναστοχασμός πάνω σε αυτές συνέβαλε ουσιαστικά στη διαμόρφωση του εννοιολογικού πλαισίου των δραστηριοτήτων. Η συμβουλευτική αυτή διαδικασία αποτέλεσε τη βάση για τη διασφάλιση ότι οι τελικές δραστηριότητες είναι παιδαγωγικά τεκμηριωμένες, ευθυγραμμισμένες με τους στόχους του έργου και ικανές να υποστηρίξουν ουσιαστικά μαθησιακά αποτελέσματα.

Η πρώτη προτεραιότητα επικεντρώθηκε στην υποστήριξη των παιδιών στην ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, ενισχύοντας την επίγνωσή τους σχετικά με το πώς οι σκύλοι αντιλαμβάνονται και ανταποκρίνονται στο περιβάλλον τους. Οι δραστηριότητες που σχεδιάστηκαν στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας ενθαρρύνουν τα παιδιά να διερευνήσουν την οπτική των σκύλων, τα συναισθήματά τους και τις αισθητηριακές τους εμπειρίες. Αναπτύχθηκαν ασκήσεις παιχνιδιού ρόλων, οι οποίες επιτρέπουν στα παιδιά να φανταστούν τον εαυτό τους σε τυπικές καταστάσεις που βιώνουν οι σκύλοι, προτρέποντάς τα να αναστοχαστούν συναισθήματα όπως ο ενθουσιασμός, η αβεβαιότητα ή το στρες. Συμπληρωματικά οπτικά εργαλεία, όπως εικονογραφήσεις και οπτικοακουστικό υλικό, υποστηρίζουν περαιτέρω την ικανότητα των παιδιών να αναγνωρίζουν και να ερμηνεύουν τη γλώσσα του σώματος και τα συμπεριφορικά σήματα των σκύλων. Τα στοιχεία αυτά ενσωματώθηκαν με στόχο να ενισχύσουν την κατανόηση ότι οι σεβαστικές αλληλεπιδράσεις ανθρώπου-ζώου βασίζονται στην ικανότητα αναγνώρισης ενδείξεων άνεσης, δυσφορίας ή στρες.

Οι αφηγηματικές και δημιουργικές δραστηριότητες ενισχύουν περαιτέρω αυτούς τους

μαθησιακούς στόχους. Δραστηριότητες βασισμένες σε ιστορίες εισάγουν τα παιδιά σε πραγματικές ή αντιπροσωπευτικές αφηγήσεις σκύλων σε διαφορετικές συνθήκες, αναδεικνύοντας τη σημασία της φροντίδας, της προστασίας και της υπεύθυνης μεταχείρισης. Δημιουργικές ασκήσεις γραφής, όπως η συγγραφή ημερολογιακών καταχωρίσεων από την οπτική ενός σκύλου, καθώς και καλλιτεχνικές δραστηριότητες, όπως κολάζ με θεματική τα συναισθήματα, ενσωματώθηκαν ως αναστοχαστικά εργαλεία που επιτρέπουν στα παιδιά να εκφράσουν την κατανόησή τους με δημιουργικό και επικοινωνιακό τρόπο.

Παράλληλα, το πλαίσιο των δραστηριοτήτων αναγνωρίζει την αξία της βιωματικής μάθησης. Ευκαιρίες για εποπτευόμενη αλληλεπίδραση με σκύλους —όπως συναντήσεις με σκύλους θεραπείας ή παρατηρήσεις σε ελεγχόμενα περιβάλλοντα— ενσωματώθηκαν ώστε τα παιδιά να μπορούν να εφαρμόσουν ενσυναισθητικές συμπεριφορές σε πρακτικά πλαίσια. Αισθητηριακές ασκήσεις, σχεδιασμένες να προσομοιώνουν ορισμένες πτυχές της αντιληπτικής εμπειρίας των σκύλων, συμβάλλουν επιπλέον στην ενίσχυση της επίγνωσης των παιδιών σχετικά με τις σωματικές και συναισθηματικές διαστάσεις της ζωής των σκύλων.

Η δεύτερη προτεραιότητα που καθοδήγησε την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων αφορά την προώθηση ενημερωμένων και υπεύθυνων στάσεων απέναντι στη φροντίδα σκύλων. Για να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά αποκτούν μια ισορροπημένη κατανόηση, οι δραστηριότητες προσεγγίζουν τόσο τα οφέλη της σχέσης ανθρώπου–σκύλου όσο και τις πρακτικές ευθύνες που απαιτούνται για τη διασφάλιση της ευζωίας του ζώου. Τα οφέλη της συμβίωσης με σκύλους παρουσιάζονται μέσα από συζητήσεις και παραδείγματα που αναδεικνύουν τα συναισθηματικά, σωματικά και κοινωνικά πλεονεκτήματα της καθημερινής αλληλεπίδρασης, όπως η συντροφικότητα, η καλύτερη συναισθηματική ρύθμιση, η αυξημένη σωματική δραστηριότητα μέσω περιπάτων και παιχνιδιού, καθώς και η ανάπτυξη κοινωνικών και διαπροσωπικών δεξιοτήτων. Η παρουσίαση αυτών των οφελών βοηθά τα παιδιά να αναγνωρίσουν τον θετικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν τα ζώα στην ανθρώπινη ευημερία.

Παράλληλα, ενσωματώθηκε περιεχόμενο που εστιάζει στην υπευθυνότητα, ώστε τα παιδιά να κατανοήσουν τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η φροντίδα ενός σκύλου. Οι δραστηριότητες καλύπτουν βασικές πτυχές της υπεύθυνης κηδεμονίας, όπως η σωστή διατροφή, η υγειονομική φροντίδα, η τακτική άσκηση, η περιποίηση, η εκπαίδευση και η διατήρηση ενός ασφαλούς και προστατευμένου περιβάλλοντος διαβίωσης. Ηθικές διαστάσεις, όπως η θετική ενίσχυση, η κοινωνικοποίηση και η συμμόρφωση με τους κανόνες της κοινότητας, περιλαμβάνονται για να ενισχύσουν το μήνυμα ότι η φροντίδα ενός σκύλου απαιτεί μακροχρόνια δέσμευση και συνεπή, υπεύθυνη συμπεριφορά. Προσομοιώσεις ευθύνες και δραστηριότητες καθοδηγούμενης λήψης αποφάσεων ενσωματώθηκαν ώστε τα παιδιά να διερευνήσουν ρεαλιστικά σενάρια φροντίδας και να αναλογιστούν τις συνέπειες των επιλογών τους. Η προσέγγιση αυτή υποστηρίζει την ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης, ενώ βασίζεται

τη μάθηση σε ρεαλιστικά πλαίσια.

Το τελικό σύνολο δραστηριοτήτων που παρουσιάζεται στο eBook αντανακλά μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, στην οποία η καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και η μάθηση με βάση την υπευθυνότητα, συνυφαίνονται σε όλες τις δραστηριότητες και τις θεματικές ενότητες. Οι δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη συναισθηματική κατανόηση συνδέονται άμεσα με εκείνες που αφορούν τις πρακτικές απαιτήσεις της φροντίδας, διασφαλίζοντας συνοχή και ενισχύοντας βασικά μηνύματα σε όλη τη μαθησιακή εμπειρία. Αυτή η ενσωμάτωση προάγει μια ολιστική κατανόηση των σχέσεων ανθρώπου–ζώου, επιτρέποντας στα παιδιά να συνδέσουν τη συναισθηματική επίγνωση με την υπεύθυνη δράση.

3.4. Συλλογική ανάπτυξη και εφαρμογή του εκπαιδευτικού eBook του THEO

Η υλοποίηση του eBook του THEO αποτέλεσε μια συνεργατική διαδικασία πολλαπλών σταδίων, βασισμένη τόσο σε ερευνητικά δεδομένα όσο και σε πρακτικές γνώσεις από το σύνολο της κοινοπραξίας. Το KEAN, ως επικεφαλής του Πακέτου Εργασίας για το συγκεκριμένο παραδοτέο, συντόνισε τη συνολική διαδικασία, διασφαλίζοντας ότι το περιεχόμενο ανταποκρινόταν στους στόχους του έργου. Όλοι οι εταίροι συνέβαλαν στη δημιουργία, την ανασκόπηση και την επιμέλεια του περιεχομένου, με έμφαση στη σαφήνεια, τη συνοχή και την παιδαγωγική συνέπεια.

Το περιεχόμενο και η δομή του eBook αναπτύχθηκαν μέσα από εντατική συνεργασία μεταξύ των εταίρων της κοινοπραξίας. Οι συνεδρίες ιδεοκαταιγισμού διευκόλυναν την ανταλλαγή ιδεών και πρακτικών παραδειγμάτων που ευθυγραμμίζονταν με τους στόχους του THEO, όπως η προώθηση της ενσυναίσθησης, της υπευθυνότητας και του ενεργού τρόπου ζωής στα παιδιά. Η ανάπτυξη του eBook στηρίχθηκε επίσης στα ευρήματα του Πακέτου Εργασίας 2 (WP2), το οποίο περιλάμβανε ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις με παιδιά και τις οικογένειές τους. Οι δράσεις αυτές παρείχαν πολύτιμη ανατροφοδότηση σχετικά με τις προτιμήσεις των παιδιών, τα μαθησιακά τους στυλ και τις εμπειρίες τους από δραστηριότητες με τη βοήθεια σκύλων, διασφαλίζοντας ότι το eBook θα είναι ταυτόχρονα ελκυστικό και παιδαγωγικά τεκμηριωμένο. Ιδιαίτερη συμβολή προσέφεραν οι εταίροι από το Inonu University, παρέχοντας ουσιαστικές εισηγήσεις για δραστηριότητες καλλιέργειας της ενσυναίσθησης και προτείνοντας περιεχόμενο σχετικά με τα οφέλη και τις ευθύνες της φροντίδας σκύλων. Η τεκμηριωμένη αυτή προσέγγιση συμπληρώθηκε από μια εκτενή βιβλιογραφική ανασκόπηση, η οποία ενίσχυσε τις καλές πρακτικές και συνέβαλε στη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού πλαισίου του eBook.

Το κείμενο σχεδιάστηκε έτσι ώστε να υποστηρίζει τόσο την αφηγηματική αφήγηση όσο και τη μάθηση μέσω δραστηριοτήτων, επιτρέποντας στα παιδιά να εμπλακούν με το υλικό με τρόπο ουσιαστικό και ευχάριστο. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στον οπτικό σχεδιασμό και την προσβασιμότητα του eBook, με στόχο την ενίσχυση της εμπλοκής και της κατανόησης. Η ACAL ανέλαβε τον σχεδιασμό της διάταξης,

συμπεριλαμβανομένων των εικονογραφήσεων, της εικονογραφίας και μιας προσεκτικά επιλεγμένης χρωματικής παλέτας, με σκοπό να προσελκύει το ενδιαφέρον των παιδιών και να υποστηρίζει τη μαθησιακή διαδικασία. Η προσβασιμότητα αποτέλεσε βασική προτεραιότητα, καθώς όλοι οι εταίροι μετέφρασαν το eBook και τις δραστηριότητές του στις αντίστοιχες γλώσσες τους. Αυτή η πολυγλωσσική προσέγγιση διασφάλισε ότι παιδιά από όλες τις συμμετέχουσες χώρες μπορούσαν να επωφεληθούν από τον πόρο, ενισχύοντας τη συμπερίληψη σε κάθε στάδιο.

Η ολοκληρωμένη αυτή προσέγγιση, που συνδύασε περιεχόμενο βασισμένο στην έρευνα, συνεργατική ανάπτυξη, προσεκτική επιμέλεια και ελκυστικό οπτικό σχεδιασμό, επέτρεψε την παράδοση του eBook ως ενός υψηλής ποιότητας και προσβάσιμου εκπαιδευτικού εργαλείου, πλήρως ευθυγραμμισμένου με το εύρος και τους στόχους του έργου THEO. Αποτελεί έμπρακτη απόδειξη του κοινού οράματος και της αφοσίωσης της κοινοπραξίας, προσφέροντας στα παιδιά έναν πόρο που είναι ταυτόχρονα ευχάριστος και μετασχηματιστικός, ενώ παράλληλα εξοπλίζει εκπαιδευτικούς και οικογένειες με ένα πρακτικό εργαλείο για την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, της υπευθυνότητας και του ενεργού τρόπου ζωής.

4. Δραστηριότητες επικοινωνίας και διάχυσης

Οι δράσεις επικοινωνίας και διάχυσης που συνδέονται με το εικονογραφημένο βιβλίο και τον συνοδευτικό οδηγό δραστηριοτήτων σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν ως αναπόσπαστα στοιχεία της ευρύτερης στρατηγικής του έργου για την προώθηση της ενσυναίσθησης προς τα ζώα, με ιδιαίτερη έμφαση στους σκύλους. Το υλικό αποσκοπεί στην ενίσχυση της κατανόησης των παιδιών σχετικά με την υπεύθυνη φροντίδα των σκύλων, ενώ παράλληλα αναδεικνύει τα συναισθηματικά, κοινωνικά και σωματικά οφέλη που προκύπτουν από θετικές και δομημένες αλληλεπιδράσεις ανθρώπου-σκύλου. Οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο τέλος του βιβλίου παρέχουν σε εκπαιδευτικούς, οικογένειες και κοινοτικούς συντονιστές πρακτικά παραδείγματα εμπλοκής, με ιδιαίτερη έμφαση στη σωματική άσκηση, το συνεργατικό παιχνίδι και την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της υπεύθυνης συμπεριφοράς.

Για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας, της ισότητας και της συνάφειας σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες, υλοποιήθηκε μια αυστηρή διαδικασία μετάφρασης και γλωσσικής επικύρωσης. Το eBook μεταφράστηκε σε όλες τις γλώσσες του έργου και στη συνέχεια υποβλήθηκε σε λεπτομερή γλωσσικό έλεγχο από φυσικούς ομιλητές. Το στάδιο αυτό διασφάλισε όχι μόνο τη γλωσσική ακρίβεια, αλλά και την πολιτισμική καταλληλότητα, την ευαισθησία στα τοπικά εκπαιδευτικά πλαίσια και την ηλικιακά κατάλληλη επικοινωνία. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στην εναρμόνιση της ορολογίας, ώστε να διατηρηθεί η συνοχή βασικών εννοιών —όπως η ευζωία των σκύλων, η καλλιέργεια της ενσυναίσθησης

και η υπεύθυνη φροντίδα— σε όλες τις γλωσσικές εκδόσεις. Το αποτέλεσμα είναι ένας συνεκτικός και υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικός πόρος, που διατηρεί την παιδαγωγική του ακεραιότητα ανεξάρτητα από τη γλώσσα διάθεσης.

Το eBook έχει ήδη δημοσιευθεί στον ιστότοπο του έργου, σηματοδοτώντας το πρώτο στάδιο της δημόσιας διάχυσής του. Με βάση αυτή την αρχική κυκλοφορία, έχουν προγραμματιστεί επιπλέον δράσεις διάχυσης με στόχο τη διεύρυνση της απήχησης και την ευρεία αξιοποίηση του υλικού. Οι δράσεις αυτές περιλαμβάνουν τη δημοσίευση στους ιστότοπους των εταίρων, την ενσωμάτωσή του σε ψηφιακές βιβλιοθήκες και τη διανομή του κατά τη διάρκεια εκδηλώσεων του έργου, όπως εκπαιδευτικά εργαστήρια, συνέδρια και δράσεις ευαισθητοποίησης. Εκπαιδευτικοί και ενδιαφερόμενοι φορείς θα έχουν πρόσβαση σε εκδόσεις κατάλληλες για λήψη και εκτύπωση, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η χρήση του υλικού τόσο σε τυπικά εκπαιδευτικά πλαίσια όσο και σε μη τυπικά περιβάλλοντα μάθησης και στο οικογενειακό πλαίσιο. Η πολυτροπική αυτή διάθεση υποστηρίζει την ευέλικτη αξιοποίηση του πόρου, επιτρέποντας την προσαρμογή του στις τοπικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τα κοινοτικά συμφραζόμενα.

Οι δράσεις προβολής του έργου έχουν σχεδιαστεί ώστε να ενισχύουν την ορατότητα, να προάγουν την εμπλοκή των ενδιαφερόμενων μερών και να ενθαρρύνουν τη μακροχρόνια χρήση του υλικού. Μια συντονισμένη διαδικτυακή καμπάνια επικοινωνίας —μέσω ενημερωτικών δελτίων, δομημένων μηνυμάτων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και των δικτύων επικοινωνίας των εταίρων— θα αναδείξει τη συμβολή του βιβλίου στην εκπαίδευση και τη σημασία της καλλιέργειας της ενσυναίσθησης στη σύγχρονη παιδική ανάπτυξη. Παράλληλα, θα υπογραμμιστεί η σημασία της υπεύθυνης φροντίδας των σκύλων, των αναγκών ευζωίας των ζώων και των αμοιβαίων οφελών που προκύπτουν από ενεργές και υγιείς αλληλεπιδράσεις μεταξύ παιδιών και σκύλων. Το βιβλίο θα παρουσιαστεί επίσης σε επερχόμενες πολλαπλασιαστικές εκδηλώσεις, λειτουργώντας τόσο ως εργαλείο διάχυσης όσο και ως αφετηρία διαλόγου μεταξύ εκπαιδευτικών, φορέων χάραξης πολιτικής, επαγγελματιών ευζωίας ζώων και εκπροσώπων της κοινότητας. Η δράση αυτή θα συμπληρωθεί με την ένταξη του eBook σε ενημερωτικά πακέτα μετά τις εκδηλώσεις και σε υλικό παρακολούθησης, ώστε να διασφαλιστεί η συνεχής προβολή και η διατηρήσιμη εμπλοκή πέρα από τη διάρκεια των εκδηλώσεων.

Όλες οι δράσεις επικοινωνίας και διάχυσης ευθυγραμμίζονται με τους στρατηγικούς στόχους του Πακέτου Εργασίας 5 (WP5). Οι στόχοι αυτοί περιλαμβάνουν την αύξηση της αναγνωρισιμότητας του έργου και των αποτελεσμάτων του, την ενίσχυση της εμπλοκής των ενδιαφερόμενων φορέων σε διαφορετικούς τομείς και την ενδυνάμωση του μακροπρόθεσμου αντικτύπου και της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων του έργου. Το WP5 στοχεύει επίσης στη διευκόλυνση της μεταφοράς γνώσης, στην υποστήριξη της ενσωμάτωσης καινοτόμων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων και στην προώθηση συνεργειών που θα συνεχίσουν να ενισχύουν την εκπαίδευση γύρω από την ευζωία των ζώων και μετά την ολοκλήρωση του έργου. Μέσα από συνεπή μηνύματα, συντονισμένη διάχυση και δομημένη εμπλοκή των

ενδιαφερόμενων μερών, το έργο επιδιώκει να διασφαλίσει ότι το εικονογραφημένο βιβλίο και ο οδηγός δραστηριοτήτων θα αποτελέσουν αποτελεσματικά εργαλεία για την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, της υπευθυνότητας και του ενεργού τρόπου ζωής.

Η στρατηγική επικοινωνίας προσδιορίζει τρεις βασικές ομάδες-στόχους, καθεμία από τις οποίες προσεγγίζεται μέσω προσαρμοσμένων καναλιών και μεθόδων. Οι οικογένειες και οι ιδιοκτήτες σκύλων αποτελούν βασικό κοινό, καθώς το βιβλίο παρέχει συγκεκριμένες κατευθύνσεις για την υπεύθυνη φροντίδα των σκύλων, ενθαρρύνει την ασφαλή και ουσιαστική αλληλεπίδραση και ευαισθητοποιεί γύρω από τις ανάγκες ευζωίας των ζώων στο οικογενειακό περιβάλλον. Μια δεύτερη κρίσιμη ομάδα περιλαμβάνει φιλοζωικές οργανώσεις, κτηνιάτρους, καταφύγια ζώων, αθλητικούς συλλόγους και εκπαιδευτικούς, στους οποίους προσφέρεται πρακτικό υλικό που μπορεί να συμπληρώσει το έργο τους με παιδιά, να ενισχύσει την κοινοτική εμπλοκή και να υποστηρίξει δομημένες καθημερινές δραστηριότητες με τη συμμετοχή σκύλων. Η τρίτη ομάδα-στόχος περιλαμβάνει τις τοπικές αρχές, συλλόγους και το ευρύτερο κοινό. Οι επικοινωνιακές δράσεις προς αυτή την ομάδα στοχεύουν στην ενημέρωση, την καθοδήγηση και την ενθάρρυνση της ενσωμάτωσης των αρχών του έργου σε κοινοτικές πολιτικές και τοπικά προγράμματα.

Σε όλες τις ομάδες-στόχους, τα κανάλια επικοινωνίας περιλαμβάνουν ψηφιακές πλατφόρμες, επαγγελματικά δίκτυα, κοινοτικές εκδηλώσεις και θεσμικούς μηχανισμούς διάχυσης. Ο συνδυασμός αυτών των καναλιών διασφαλίζει ευρεία απήχηση και επιτρέπει στο έργο να απευθύνεται τόσο στο ευρύ κοινό όσο και σε εξειδικευμένες επαγγελματικές κοινότητες. Μέσα από μια συντονισμένη, ολοκληρωμένη και πολυγλωσσική στρατηγική επικοινωνίας, το έργο διασφαλίζει ότι το εικονογραφημένο βιβλίο και ο οδηγός δραστηριοτήτων θα διανεμηθούν ευρέως και θα συμβάλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη θετικών σχέσεων ανθρώπου-ζώου σε εκπαιδευτικά, οικογενειακά και κοινοτικά περιβάλλοντα.

Μέσα από αυτές τις δράσεις, το έργο προωθεί τον υπέρτατο στόχο του: την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, της υπευθυνότητας και της υιοθέτησης υγιών συμπεριφορών από τα παιδιά, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει εποικοδομητικές και βιώσιμες σχέσεις μεταξύ των νέων και των ζώων.

Βιβλιογραφία

Ascione, F. R. (2005). *Children and animals: Exploring the roots of kindness and cruelty*. Purdue University Press.

Ascione, F. R., & Weber, C. (1996). Children's attitudes about the humane treatment of animals and empathy: One-year follow-up of a school-based intervention. *Anthrozoös*, 9(4), 188–195.

Ballouard, J. M., Provost, G., Barré, D., & Bonnet, X. (2012). Influence of a field trip on the attitude of schoolchildren toward unpopular organisms: An experience with snakes. *Journal of Herpetology*, 46(3), 423–428.

Beaumont, K. G., Brooks, F., & Howell, T. J. (2019). Media portrayals of dogs: Understanding the impact on children's perceptions and safety around dogs. *Anthrozoös*, 32(2), 199–210.

Beck, A. M., & Katcher, A. H. (1983). *Between pets and people: The importance of animal companionship*. Charles Scribner's Sons.

Beetz, A., Uvnäs-Moberg, K., Julius, H., & Kotrschal, K. (2012). Psychosocial and psychophysiological effects of human–animal interactions: The possible role of oxytocin. *Frontiers in Psychology*, 3, 234.

Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55, 83–96.

Borgi, M., & Cirulli, F. (2016). Pet face: Mechanisms underlying human–animal relationships. *Frontiers in Psychology*, 7, 890.

Christian, H., Mitrou, F., Cunneen, R., Zubrick, S., & Petschel, P. (2016). Dog ownership and children's physical activity and screen time: Longitudinal study. *Preventive Medicine*, 82, 58–64.

Christian, H., Trapp, G., Villanueva, K., Zubrick, S. R., Koekemoer, R., & Giles-Corti, B. (2013). Dog walking is associated with more outdoor play and independent mobility for children. *Preventive Medicine*, 57(5), 755–758.

Daly, B., & Suggs, S. (2010). Teachers' experiences with humane education and animal-assisted instruction: A comparative study. *Journal of Moral Education*, 39(1), 101–112.

de Almeida, A. A., & Noll, M. (2024). Physical Activity and Lifestyle Behaviors in Children and Adolescents. *Children*, 11(11), 1403.

Endenburg, N., & van Lith, H. (2011). The influence of animals on the development of children. *The Veterinary Journal*, 190(2), 208–214.

Friesen, L. (2010). Exploring animal-assisted programs with children in school and therapeutic contexts. *Early Childhood Education Journal*, 37(4), 261–267.

- Gee, N. R., Fine, A. H., & Schuck, S. (2015). Animals in education settings: Research and practice. In A. H. Fine (Ed.), *Handbook on animal-assisted therapy* (4th ed., pp. 195–210). Academic Press.
- Hare, B., & Tomasello, M. (2005). Human-like social skills in dogs? *Trends in Cognitive Sciences*, 9(9), 439–444.
- Hediger, K., Wagner, C., & Lang, U. E. (2021). Human–animal interaction and adolescence: A systematic review. *Adolescent Research Review*, 6, 63–78.
- Hochhausen, N., Hayes, R., & Jones, K. (2007). Human–animal interaction and the development of social skills in early childhood. *Journal of Early Childhood Research*, 5(1), 77–94.
- Hoffman, M. L. (2001). *Empathy and moral development: Implications for caring and justice*. Cambridge University Press.
- Jalongo, M. R. (2015). *An international perspective on human–animal interactions in education*. Springer.
- Kotrschal, K., & Ortbauer, B. (2003). Behavioral effects of the presence of a dog in a classroom. *Anthrozoös*, 16(2), 147–159.
- Kellert, S. R. (1985). Attitudes toward animals: Age-related development among children. *Journal of Environmental Education*, 16(3), 29–39.
- Lane, H. B., & Zavada, S. D. (2013). When reading gets ruff: Canine-assisted reading programs. *The Reading Teacher*, 67(2), 87–95.
- Larimore, R. A. (2020). Children’s understanding of animals through direct interaction: Implications for science education. *International Journal of Science Education*, 42(1), 1–21.
- McNicholas, J., & Collis, G. M. (2001). Children’s representations of pets in their social networks. *Child: Care, Health and Development*, 27(3), 233–243.
- Melson, G. F. (1991). Child development and the human–companion animal bond. *American Behavioral Scientist*, 45(3), 100–113.
- Melson, G. F. (2001). *Why the wild things are: Animals in the lives of children*. Harvard University Press.
- Meints, K., Brelsford, V. L., & De Keuster, T. (2018). Teaching children and parents to understand dog signaling: Reducing dog bite risk. *Frontiers in Veterinary Science*, 5, 257.
- Mellor, D. J., Beausoleil, N. J., Littlewood, K. E., McLean, A. N., McGreevy, P. D., Jones, B., & Wilkins, C. (2020). The 2020 Five Domains Model: A renewed and expanded framework for animal welfare. *Animals*, 10(10), 1870.
- Nagasawa, M., Mitsui, S., En, S., Ohtani, N., Ohta, M., & Kikusui, T. (2015). Oxytocin-gaze positive loop and the coevolution of human–dog bonds. *Science*, 348(6232), 333–336.
- Nathanson, D., de Castro, R., Friend, H., & McMahan, M. (1997). Effectiveness of animal-assisted

therapy with children who have severe emotional disorders. *Anthrozoös*, 10(4), 232–241.

Nikolaeva, S. (2008). The role of pet care in fostering empathy among school-aged children. *Childhood Research Review*, 12(2), 45–60.

Pajaujiene, S., & Petrigna, L. (2024). Walking and Playing with the Dog to Improve the Physical Activity Level of Adolescents: A Scoping Review. *Healthcare*, 12(6), 631.

Purewal, R., Christley, R., Kordas, K., Joinson, C., Meints, K., Gee, N., & Westgarth, C. (2017). Companion animals and child/adolescent development: A systematic review of the evidence. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14(3), 234.

Serpell, J. A. (1991). Beneficial effects of pet ownership on some aspects of human health and behaviour. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 84(12), 717–720.

Serpell, J. (1996). *In the company of animals: A study of human–animal relationships* (rev. ed.). Cambridge University Press.

Tardif-Williams, C. Y., & Bosacki, S. (2015). Evaluating the role of the family dog in promoting children’s social–emotional development. *Anthrozoös*, 28(3), 361–379.

Triebenbacher, S. L. (1998). Pets as transitional objects: Their role in children’s emotional development. *Children’s Environments*, 15(1), 1–17.

Walsh, F. (2009). Human–animal bonds II: The role of pets in family systems and family therapy. *Family Process*, 48(4), 481–499.

Wells, D. L. (2009). The effects of animals on human health and well-being. *Journal of Social Issues*, 65(3), 523–543.

Wishon, M. (1987). Early childhood educators and humane education: Enhancing empathy and prosocial behavior. *Journal of Primary Education*, 9(2), 83–89.

To ebook

Co-funded by
the European Union